

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project title:

The development of the innovative educational method of
ACCESSIBLE tourism in Central Europe

Bune practici în turismul accesibil din România

Universitatea Sapientia

Facultatea de Științe Economice, Socio-Umane și Inginerești,

Miercurea-Ciuc

Miercurea-Ciuc, 16th martie 2024.

"Finanțat de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar cele ale Uniunii Europene sau ale Agenției Executive pentru Educație și Cultură a Uniunii Europene (EACEA). Nici Uniunea Europeană și nici EACEA nu pot fi trase la răspundere pentru acestea."

Introducere

În ceea ce privește turismul accesibil, este extrem de important să sensibilizăm societatea și să dezvoltăm o atitudine incluzivă, care să permită turiștilor cu handicap să beneficieze de experiența serviciilor turistice. Multe destinații turistice, precum și spațiile de cazare, restaurantele și facilitățile de divertisment din cadrul acestora se promovează ca destinații accesibile pentru persoanele cu handicap. În marea majoritate a cazurilor, deși serviciile oferite sunt promovate ca fiind accesibile, persoanele în cauză se confruntă în continuare cu diverse bariere din cauza facilităților inadecvate, a lipsei unei evaluări exacte a nevoilor și a experienței insuficiente. Operatorii facilităților din diferite destinații uită adesea că fiecare tip de handicap necesită o abordare specifică, din cauza problemelor diferite ale persoanelor în cauză. Aceasta înseamnă că persoanele cu handicap continuă să reprezinte un nou grup țintă în turism, care necesită servicii turistice neconvenționale, iar rolul lor din ce în ce mai important în industrie trebuie luat în considerare. Epidemia mondială de Covid-19 în 2020 a contribuit la utilizarea eficientă a tehnologiilor moderne, deoarece a dus la materiale audio, diverse aplicații de accesibilitate și smartphone-uri care au făcut posibilă navigarea prin servicii a persoanelor cu handicap. Creșterea accesibilității necesită cunoașterea nevoilor diverse ale persoanelor cu handicap și capacitatea de a aplica aceste cunoștințe în practică (Eusébio et al., 2023).

Pentru a se asigura că turiștii cu dizabilități sunt incluși în experiența turistică și în turismul în sine, sunt necesare diverse inițiative care să constituie un exemplu pentru societate și pentru întreprinderile care alcătuiesc sectorul turistic. În acest scop, autorii cărții au colectat **13 bune practici** (prezentate în tabelul 1) care vizează incluziunea turiștilor cu dizabilități în România și care contribuie la dezvoltarea unui segment important al turismului. Bunele practici includ inițiative care sunt utile în special persoanelor cu deficiențe de vedere, persoanelor cu dizabilități intelectuale și persoanelor cu mobilitate redusă, dar există și o serie de bune practici care sunt informative pentru toți și pot fi utilizate pe scară largă.

Tabelul 1: Bune practici colectate de autori pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în România

Nu.	Denumirea bunei practici	Principală țintă grup	Locație	Implementatori, promotori
1.	Proiectul Terra Mirabilis	Persoane care nu pot vedea	Cluj Napoca și împrejurimi	Asociația Babilon Travel, Primăria Cluj-Napoca, Cluj-Napoca Informații turistice Centru
2.	Sculptura pătrată a lui Șumuleu	Persoanele care nu pot vedea și persoanele cu redus mobilitate	Miercurea Ciuc, Șumuleu	Asociația Transylvanian Roads Association, Orbán László, Tövissi Zsolt, Berze Imre
3.	Traseu original pentru persoanele cu handicap în Munții Retezat	Persoanele care nu pot vedea și persoanele cu redus mobilitate	Retezat Național Parc, Centrul de vizitare Nucșoara	Asociația de Turism Retezat
4.	Internet accesibilitate hartă	Oameni cu mobilitate redusă	Platformă online	Motivație Fundația România
5.	Ghid de drumeții pentru familii cu copii și persoane cu dizabilități	Persoanele cu mobilitate redusă	Munții în jurul Brașovului	Marian Anghel, AECO România, Asociația Culturală și de Educație în Aer Liber
6.	Valea Agropensiunea Fagilor	Persoanele cu mobilitate redusă	Tulcea județ, Municipality Luncavita	Valea Fagilor Agropension
7.	Mare și plajă pentru toți	Persoanele cu mobilitate redusă	Pupa Plajă, Mamaia	M24Seven Europe, RAPTronic, RAP Development, RAP Instal, Petroterm SRL, Sorla și Dobra, AQUA Carpatica, Martin Eughenia, Gabriel Voitis
8.	Turbărie	Persoanele cu mobilitate redusă	Județul Harghita județ, municipiul Praid	Korond-Parajd Conserarea naturii, Korond Tourist Asociație

9.	Educația în natură. Mișcarea este pentru toată lumea	Persoanele cu mobilitate redusă	Harghita județ, Harghita Madaras	Educația în natură
10.	Noi aducem România Accesibilă în lume	Persoanele cu mobilitate redusă și persoanele cu deficiențe de auz depreciere	Mai multe destinații (Brașov, Sibiu, București, etc.)	România accesibilă prin Santo Touring
11.	Schi pentru persoanele cu handicapuri de mobilitate	Oameni cu mobilitate redusă	Munții de România	CaiacSMile
12.	Jocurile olimpice speciale	Persoanele cu dizabilități intelectuale	Competiții sportive, școală educație, cursuri în România	Fundația Special Olympics
13.	AUDARA (Audit Accesibilitate România)	Toate persoanele cu handicap	Platformă online	CED Romanian Exceprience Center, România Accesibilă prin Sano Touring, Accesibil România

Sursă: ediție proprie (2024)

1. "Proiectul Terra Mirabilis" este o inițiativă pentru persoanele cu deficiențe de vedere, creată în comun de Asociația Babilon Travel din Cluj Napoca, Primăria Cluj și Centrul de Informare Turistică Cluj. Proiectul are caracter educativ, de creștere a mobilității și urmărește implicarea persoanelor în cauză în procesul turistic. Relevanța inițiativei constă în documentarea itinerariilor în schimbul unui sprijin financiar și în formarea a opt voluntari capabili să însoțească persoanele cu deficiențe de vedere sau grupurile de persoane cu această problemă de-a lungul traseelor dezvoltate. Sprijinul financiar va finanța diverse ghiduri, hărți, materiale de informare și promovare pentru a face Clujul Napoca accesibil persoanelor cu deficiențe de vedere, turiști naționali și străini. Itinerariile vor include planuri ale celor mai importante obiective turistice, monumente și lăcașuri de cult care pot evidenția dimensiunea multiculturală și multiethnică a orașului. Ghidurile sunt în limbile română și engleză, într-un format potrivit pentru persoanele cu deficiențe de vedere, respectiv ghiduri audio cu caractere mari. Aceste materiale sunt disponibile și în format digital ca documente audio MP3 și documente PDF. Scopul

este de a încuraja integrarea persoanelor cu deficiențe de vedere în comunitate, accesul la destinațiile turistice și dezvoltarea interacțiunilor între persoanele cu deficiențe de vedere, care în multe cazuri trebuie să iasă din zona lor de confort, ceea ce poate reprezenta o dificultate. Caracterul inovator al inițiativei constă în faptul că oferă persoanelor cu deficiențe de vedere posibilitatea de a descoperi caracteristicile, atracțiile și istoria orașului. Această bună practică poate fi transferată fără modificări în alte orașe din țară, dacă municipalitatea și ONG-urile din orașul respectiv o consideră importantă. Proiectul nu dăunează mediului, iar producția de semnalizare mai vizibilă, hărți de extindere, materiale informative și promoționale va fi realizată la un cost financiar fix.

2. "Sculptura spațială de la Șumuleu" este o inițiativă comună a Asociației Drumurilor Transilvane, László Orbán, Zsolt Tövissi și Imre Berze, care are drept scop sensibilizarea societății și informarea persoanelor cu deficiențe de vedere. Sculptura este special concepută pentru a face Biserica Crucii din Șumuleu și alte repere din zonă tactile pentru persoanele cu deficiențe de vedere și de vedere și informative pentru vizitatorii în scaune cu roțile, din cauza accesibilității dificile a zonei. Situată în parcare de lângă Biserica din Șumuleu, sculptura modelează relieful unui cerc cu diametrul de 900 de metri în linie dreaptă și clădirile de pe amplasament pe un relief din bronz (figura 1). Caracterul inovator al inițiativei constă în modul său alternativ de prezentare a zonei. Din punctul de vedere al sustenabilității, este de așteptat ca relieful de bronz să își păstreze funcția pentru o lungă perioadă de timp, fără cheltuieli suplimentare, iar vizitatorii zonei pot avea acces gratuit la el și pot afla informații despre acesta. Inițiativa ar putea fi adaptată oricărei destinații folosind diferite tehnici de sculptură și imprimare 3D, care ar putea prezenta principalele atracții turistice ale sitului, nu numai pentru persoanele cu deficiențe de vedere, ci și pentru utilizatorii de scaune cu roțile.

Figura 1.: Sculptura spațială de la Șumuleu Sursa:

<https://felvidek.ma>

3. Inițiativa "Traseu original pentru persoanele cu dizabilități în Munții Retezat" a fost creată de Asociația de Turism Retezat pentru a oferi informații despre zona montană și posibilitatea de a călători la fața locului, în plus față de vizitarea locului de către persoanele cu handicap. Traseul este deschis tuturor, dar a fost creat în primul rând pentru a servi persoanelor cu handicap și persoanelor cu deficiențe de vedere. Traseul este situat la poalele Munților Retezat, în Parcul Național Retezat, la Centrul de vizitare Nucșoara, care oferă o experiență pentru adulții cu handicap și copiii cu handicap. Traseul are o lungime de 36 de metri și este dotat cu rampe și balustrade. De-a lungul traseului, vizitatorii pot observa urmele de pași ale animalelor care trăiesc în lanțul muntos și au fost amplasate informații despre specii. Traseul a fost proiectat astfel încât să fie accesibil scaunelor cu roțile. Zona este ușor accesibilă cu mașina, este lipsită de bariere și există un trafic relativ redus în această zonă. Inițiativa va aduce natura mai aproape de persoanele cu handicap. Proiectarea zonei a urmărit să ofere o rețea de infrastructură bine gândită și detaliată. Speciile de plante de pe sit sunt tactile și

amprentele animalelor sunt vizibile din scaune cu roțile. Urmele animalelor, în principal ale vidrei, căprioarei, șacalului, mistrețului, lupului, ursului și căprioarei, sunt amplasate pe panouri de lemn în relief pentru a permite persoanelor cu deficiențe de vedere să se orienteze și reprezintă un obiectiv interesant pentru toți vizitatorii. Itinerariul a fost realizat de Asociația de Turism Retezat în colaborare cu Asociația Română pentru Natură și Direcția Parcului Național Retezat, cu sprijinul Romanian-American Foundation și al Fundației pentru Parteneriat. Menținerea inițiativei nu presupune costuri suplimentare pentru Administrația Parcului Național Retezat, astfel încât aceasta poate rămâne operațională pe termen lung. Buna practică poate fi adaptată fără modificări în centrele de vizitare ale parcurilor naționale din țară, dar poate fi dezvoltată și susținută și în școli, grădinițe și instituții de învățământ.

4. "Harta accesibilității la internet", o inițiativă a Fundației Motivation România, situată în municipiul Buda, județul Ilfov. Harta a fost creată pentru informarea și mobilitatea turiștilor. Ea se adresează în principal persoanelor cu dizabilități care folosesc scaune cu roțile pentru transport. Harta accesibilității este un instrument care oferă o sursă utilă de informații și centralizează datele despre locurile accesibile din România. Marca de accesibilitate Motivation este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Mărci și Modele Industriale cu numărul de înregistrare M2012 02770. Accesibilitatea la cazare, muzee și situri culturale este esențială pentru persoanele cu mobilitate redusă, ca și pentru toți călătorii, atunci când își planifică călătoria. Scopul inițiativei este de a oferi utilizatorilor de scaune cu roțile informații cu privire la accesibilitatea cazării, a spațiilor urbane și a atracțiilor turistice. În prezent, accesul la informații pe internet este din ce în ce mai important, astfel încât este un factor important și faptul că persoanele cu handicap sunt informate la domiciliu înainte de a vizita o destinație sau o unitate pe care doresc să o viziteze. Acesta este scopul și rolul inovator al site-ului web. În ceea ce privește sustenabilitatea financiară a bunei practici, este demn de remarcat faptul că sunt necesare resurse pentru studierea continuă a siturilor și facilităților și pentru actualizarea periodică a bazei de date. Inițiativa ar putea fi adaptată la alte țări, dacă acestea dispun de informațiile necesare.

5. Inițiativa "Ghid de drumeție pentru familii cu copii și persoane cu dizabilități" este un ghid de drumeție disponibil în limbile română și engleză, scris de Marian Anghel cu sprijinul AECO România și al Asociației Outdoor Education and Cultural. Ghidul este conceput pentru a sensibiliza și informa. Proiectul este

destinat unui grup țintă specific, în primul rând persoanelor cu mobilitate redusă, utilizatorilor de scaune cu roțile, și în principal traseelor disponibile în județul Brașov. Ghidul conține descrierea a aproape 60 de trasee din șase masive montane din zona Brașovului, clasificate în funcție de dificultate. Traseele sunt însoțite de hărți explicative, imagini și informații utile, precum și de o sumedenie de informații despre ce înseamnă drumețiile montane. Cartea descrie și traseele de la Postăvaru (Muntele Creștin), alături de traseele de la Piatra Mare, Piatra Craiului, Bucegi, Ciucaș (Muntele Căzut) și Baiului. Ghidul este un instrument foarte util pentru persoanele cu dizabilități, dar și pentru familiile cu copii, cadre didactice, asociații, ONG-uri, pentru a-i ajuta să se orienteze în munții din jurul Brașovului. Informațiile cuprinse în ghid îi vor ajuta pe adulți să aleagă traseele potrivite pentru copiii lor, în funcție de vârstă, echipamentul și experiența acestora. Dezvoltarea este justificată de necesitatea de a oferi informații privind siguranța traseelor pentru persoanele cu handicap, familii și copii. Asigurarea unui acces sigur și confortabil la unele atracții montane pentru persoanele cu handicap. Publicația este durabilă și nu are un impact semnificativ asupra mediului. Ea este trimisă gratuit prin poștă persoanelor cu handicap. Ghidul poate fi adaptat la atracțiile montane din alte județe sau țări, în limbi diferite, dar este recomandabil să se evalueze în prealabil originea vizitatorilor.

6. "Agropensiunea Valea Fagilor" este o pensiune agroturistică din comuna Luncavița, județul Tulcea, care a fost dezvoltată cu sprijinul Programului Național de Dezvoltare Rurală. Aceasta funcționează ca o unitate de cazare certificată și poate găzdui turiști în trei camere. Inițiativa are un caracter de sensibilizare, îmbunătățire a mobilității și atracție turistică. Pensiunea este proiectată cu o atenție deosebită pentru persoanele cu handicap. Managerul pensiunii este o persoană cu handicap imobilizată într-un scaun cu roțile, ceea ce contribuie la atmosfera plăcută și la farmecul special al pensiunii. Prin urmare, pensiunea se adresează acestui grup țintă special, cu echipamente bine gândite, eliminarea pragurilor, băi speciale, spații confortabile și spațioase. Cazarea este adaptată la caracteristicile zonei, cu tradițiile culturale dobrogene la care se adaugă rețetele Deltei Dunării. Mediul tradițional, atracțiile naturale, activitățile de agrement (drumeții, pescuit, ciclism, astronomie, participarea la lucrările agricole) hrănesc sufletul și oferă experiențe de neuitat celor care vin aici. Vizitatorii sunt invitați să descopere patrimoniul cultural local și să participe la evenimentele și festivitățile locale. Camerele, băile și sala de mese ale pensiunii sunt

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

adaptate nevoilor specifice, în plus față de faptul că sunt ușor accesibile cu mașina. Caracteristica specială a pensiunii agroturistice este designul special al spațiului și o livadă în care vizitatorii pot descoperi diferite soiuri de mere, caise, cireșe și prune și pot lua parte la munca din jurul fermei. Veniturile proprii ale pensiunii îi asigură sustenabilitatea financiară, iar administrația furnizează fonduri pentru îmbunătățirea calității serviciilor sale. Buna practică poate fi adaptată la alte destinații, ținând seama de posibilitățile locale.

7. Inițiativa "Mare și plajă pentru toți" este un set de activități de sensibilizare, educație și îmbunătățire a mobilității pe litoralul românesc, rezultatul unei colaborări între M24Seven Europe, RAPTronic, RAP Develoment, RAP Instal, Petroterm SRL, Sorla și Dobra din Constanța, AQUA Carpatica, Martin Eughenia și Gabriel Voitis. Evenimentul este accesibil tuturor persoanelor cu dizabilități, dar ei încearcă să ofere o experiență de plajă specială pentru călătorii cu dizabilități. Inițiativa "Mare și plajă pentru toți" a avut loc în august 2017 și august 2021, când la Mamaia s-a deschis prima plajă pentru persoane cu dizabilități din România. Cu acordul operatorului de turism care deține partea de plajă "Pupa Beach", o parte din plajă a fost construită chiar lângă turnul salvamarilor, pentru siguranță și pentru a asigura accesul facil al persoanelor cu dizabilități. Secțiunea "Pupa Beach" este situată direct la intrarea în stațiunea Mamaia, fiind semnalizată corespunzător și accesibilă din stradă printr-o rampă pentru persoane cu dizabilități. Un drum de acces din lemn duce la partea accesibilă a plajei, unde sunt disponibile trei Mobi-chairs plutitoare pentru ca persoanele cu dizabilități să se bucure de experiența scăldatului. Plaja este dotată cu șase șezlonguri speciale cu umbrele, toalete speciale și vestiare adaptate nevoilor persoanelor cu handicap. Scaunele mobile (figura 2.). plutesc în mare și asigură scăldatul în siguranță pentru persoanele cu mobilitate redusă. Scaunele mai mici au o limită maximă de greutate de 115 kg, în timp ce scaunele mai mari pot suporta până la 136 kg. Șezlongurile speciale pentru persoanele cu handicap sunt furnizate gratuit de asociație. Inițiativa a avut un buget de 7 000 de euro, asigurat de întreprinderi, organizații și persoane fizice din România. Buna practică poate fi adaptată fără modificări la alte locații de plajă de coastă sau stațiuni cu lacuri. Mobilitatea scaunelor plutitoare va facilita scăldatul în locuri cu acces facil la malul mării.

Erasmus+

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Figura 2.: Scaunul plutitor în cadrul proiectului "Mare și plajă pentru toți"

Sursa: <https://www.romania-insider.com>

8. "Turbăria" din Fântâna Brazilor este primul traseu accesibil persoanelor cu handicap din România, creat în comun de Conservarea Naturii Korond-Parajd și Asociația Turistică Korond pentru educație și informare, facilitând în același timp mobilitatea și făcând atracția accesibilă. Inițiativa este concepută pentru a servi tuturor persoanelor cu handicap. Traseul a fost deschis în 2013 în rezervația naturală din zonă pentru a atrage vizitatori în scaune cu roțile. Rezervația naturală Korond-Parajd a inaugurat Traseul Turbăriei din Munții Pinilor, care a fost conceput pentru a permite persoanelor cu handicap să se deplaseze nestingherite. Traseul face parte dintr-o rezervație naturală Natura 2000. Vizitatorii pot avea o imagine de ansamblu asupra florei și faunei tipice din taiga și asupra amenințărilor cu care se confruntă acestea. Traseul a fost construit cu fonduri nerambursabile și donații generoase din partea comunității locale și a fost renovat din nou în 2022. Aproape 85 % din lemnul necesar pentru construirea sistemului de trasee a fost donat de persoane din zonă. Turbăria din satul Corund este accesibilă cu bicicleta și poate fi vizitată gratuit

gratuit, dar numai de către elevii voluntari locali. Traseul este interactiv, cu panouri educative și interactive de-a lungul traseului care oferă informații despre plantele și animalele care trăiesc acolo. Panourile informative sunt disponibile în trei limbi, maghiară, română și engleză, și informează vizitatorii cu privire la caracteristicile turbăriei. Inițiativa ar putea oferi o experiență educațională și de învățare specială pentru persoanele cu handicap, pe lângă atracția drumețiilor în natură. Caracterul inovator al traseului constă în faptul că acesta oferă o oportunitate unică persoanelor cu handicap de a învăța despre speciile de plante din zonă, făcându-l accesibil. În plus, diferitele specii de mușchi, care oferă un spectacol unic, merită o mențiune specială. În ceea ce privește sustenabilitatea financiară a inițiativei, menținerea traseului la un nivel adecvat de calitate necesită o monitorizare periodică pentru a asigura utilizarea în siguranță, ceea ce reprezintă un factor de cost. Obiectivul principal al destinației turistice este educația și sensibilizarea cu privire la mediu. Semnalizarea interactivă în turbăriile de aici va juca acest rol. Acesta este un element-cheie în promovarea protecției mediului. Buna practică poate fi adaptată în alte părți ale țării cu modificări minore sau majore în funcție de condițiile locale.

9. Inițiativa "Educație în natură. Mișcarea este pentru toată lumea" este un instrument educațional și de dezvoltare a mobilității pentru recreerea activă pentru persoanele cu handicap. Echipa care implementează exercițiul este formată din instructori de schi, ghizi montani și o serie de persoane active și mobile, care activează în principal în Madaras Harghita, județul Harghita. Inițiativa prevede activități în aer liber accesibile pentru persoanele cu handicap. În timpul verii, organizează excursii folosind biciclete special concepute care pot fi utilizate de persoanele cu handicap. Aceste biciclete sunt concepute pentru a fi folosite în afara șoselei, cu persoana cu handicap așezată pe scaunul din față și cu o persoană în spatele ei care controlează echipamentul și ajută persoana cu handicap să urce și să coboare de pe bicicletă. Iarna, persoanele cu handicap pot învăța să schieze folosind scaune speciale de schi (figura 3.). În funcție de tipul de scaun, acestea oferă diferite grade de independență pentru persoanele cu handicap. Din nou, este necesar un ghid, dar persoanele cu handicapuri minore pot utiliza echipamentul cu un grad mai moderat de independență, ceea ce oferă diferite niveluri de dificultate pentru cei interesați. Scopul activității este de a pune recreerea activă la dispoziția persoanelor cu handicap și a tuturor iubitorilor de natură, atât iarna, cât și vara. Inițiativa este inovatoare prin faptul că utilizează echipamente speciale pentru a oferi o experiență de activitate fizică pe care un anumit segment al societății nu o poate experimenta altfel. Serviciile furnizate sunt durabile și nu necesită un consum semnificativ de energie sau de alte materiale și au un impact ecologic neglijabil.

amprenta. Principala condiție prealabilă pentru durabilitate este implicarea unui număr suficient de clienți plători și de personal de sprijin în organizarea și funcționarea continuă. Buna practică poate fi aplicată în toate locațiile în care sunt disponibile pârtii de schi, trasee de drumeție și alte activități în aer liber, cu condiții de teren variate. Furnizorul activității vede în prezent doar posibilitatea extinderii acestora în anumite locații din județul Harghita din România, eventual în județele limitrofe.

Figura 3.: Scaunele de schi speciale sunt proiectul " Nurture in nature. Mișcarea este pentru toată

lumea" Sursa: <https://www.facebook.com/NiNadventuresWorld/>

10. Proiectul "We bring Accessible Romania to the world" a fost creat de agenția de turism Accessible Romania by Sano Touring pentru a facilita vizitarea diferitelor atracții. Agenția de turism se adresează unei varietăți de grupuri țintă cu dizabilități, cum ar fi persoanele cu mobilitate redusă sau cu deficiențe de auz, dar nu toate serviciile sunt clare cu privire la faptul dacă sunt sau nu accesibile pentru utilizatorii de scaune cu rotile sau alte persoane cu dizabilități. Furnizorul de servicii promovează diverse produse și destinații turistice din România, în principal în limba engleză. Tururile tematice includ tururi accesibile în Transilvania, tururi de vinuri și gastronomie în România. Sunt organizate vizite de oraș la Brașov, Constanța, Sibiu și București. Se oferă vacanțe balneare în Băile Felix, Covasna și Sovata. Transportul personal este asigurat în România, cu ajutorul unui vehicul special numit Crafty. Caracterul inovator al inițiativei constă în faptul că, cu ajutorul unui echipament special, toate

persoanele cu dizabilități pot participa la diferite programe turistice ca orice altă persoană din societate. Cu scopul de a pune România pe harta turismului pentru persoanele cu dizabilități, agenția de turism Accessible Romania by Sano Touring a fost creată pentru a face aventura și descoperirea accesibile tuturor. Din punct de vedere al adaptabilității, acesta poate fi folosit în alte țări și în alte orașe și destinații din România unde există infrastructură specială pentru accesul persoanelor în scaun cu roțile la anumite atracții.

11. "Schi pentru persoanele cu dizabilități motorii" este o inițiativă de îmbunătățire a mobilității care poate fi încercată de toate persoanele cu dizabilități. Activitatea a fost lansată de organizația CaiacSMile din Cluj-Napoca, deoarece consideră că sportul nu discriminează, astfel încât toată lumea să se poată bucura de recreere activă. Pentru perioada de iarnă 2021-2022, CaiacSMile a lansat proiectul "Schi pentru persoanele cu dizabilități motorii", în cadrul căruia a fost achiziționat echipament special pentru a face pârtiile de schi accesibile persoanelor cu dizabilități motorii (Figura 4.). Au fost organizate evenimente pe pârtiile de schi, iar supraveghetorii și ghizii montani au fost instruiți pentru a utiliza echipamentul. Pistele de schi accesibile oferă persoanelor cu handicap posibilitatea de a se antrena independent. Asociația a făcut deja un pas mare în această direcție cu sprijinul Euroski Vatra Dornei - Centrul Național de Formare a Instructorilor. Trei dintre membrii emblematici ai clubului CaiacSMile au devenit instructori de schi acreditați în iarna anului 2022. Organizația a oferit oportunități de schi pentru 1000 de persoane în iarna 2022-2023. În timpul sezonului de schi 2022-2023, au fost organizate opt tabere, fiecare cu o durată de șase zile, la ore diferite și în locuri diferite, pe pârtii de schi accesibile în sezonul precedent, unde persoanele cu handicap au schiat împreună cu membrii clubului. Mai mult de 50 de persoane cu handicap au învățat să schieze independent cu ajutorul dispozitivului Monoski. Acestora li s-au alăturat sute de persoane cu diverse dizabilități care s-au bucurat de experiența schiatului. În România, condițiile naturale permit practicarea sporturilor de iarnă, însă persoanele cu dizabilități nu vor putea încerca aceste activități înainte de 2021. Terapia prin exerciții fizice este una dintre cele mai eficiente modalități de a depăși anxietatea și de a îmbunătăți calitatea vieții, atât fizic, cât și mental. Persoanele cu handicap ar trebui să fie primele care să aibă acces la aceste forme de terapie, însă ele sunt primele cărora li se refuză acest drept, deoarece nu participă la sporturi de competiție tradiționale sau adaptate. În ceea ce privește sustenabilitatea financiară a proiectului, costul de bază al scaunelor de ridicare este de aproximativ 6 500 EUR, dar aceste lifturi pot fi transportate în diferite stațiuni de schi din țară, astfel încât să poată fi utilizate în mai multe locații în mod ciclic. Activitatea nu este dăunătoare mediului și se bazează pe utilizarea pârtiilor de schi care au fost

construit. Buna practică poate fi adaptată fără modificări la pârtiile de schi din țară, cu condiția ca acestea să fie dotate cu echipamente adecvate și personal calificat.

Figura 4.: Proiectul "Schi pentru persoanele cu mobilitate redusă" Sursa:

<https://www.caiacsmile.ro>

12. Inițiativa "Special Olympics" a fost creată de Fundația Special Olympics, o fundație cu sediul în orașul Bragadiru din județul Ilfov. Buna practică are ca scop sensibilizarea și educarea societății, contribuind în același timp la mobilitatea turiștilor în cauză. Special Olympics (Figura 5.) este o mișcare care ajută persoanele cu dizabilități intelectuale să fie acceptate și incluse în societate ca membri activi ai comunităților lor, dar este accesibilă tuturor persoanelor cu dizabilități. Mișcarea încearcă să sfideze pasivitatea, nedreptatea și intoleranța. În România, din 2003, Special Olympics a ajutat peste 27.000 de copii, tineri și adulți cu dizabilități intelectuale să devină membri activi ai comunităților lor. Scopul fundației este de a permite persoanelor cu dizabilități și familiilor acestora să participe la diverse competiții sportive, activități educative în școli, traininguri, evaluări ale stării și soluții sustenabile pentru creșterea capacității de angajare a adulților cu dizabilități. Caracterul inovator al proiectului constă în capacitatea sa de a crește capacitatea de inserție profesională a adulților cu dizabilități intelectuale, participarea acestora la competiții și cursuri de formare. În ceea ce privește durabilitatea financiară

activității, se poate concluziona că fundația are nevoie de finanțare permanentă, care este asigurată din surse externe. Buna practică ar putea fi adaptată la alte orașe, cu condiția să existe suficiente resurse financiare și umane disponibile pentru organizarea de evenimente, concursuri și cursuri de formare.

Figura 5.: Jocurile olimpice

speciale" Sursa:

<https://specialolympics.ro>

13. Proiectul "AUDARA (Audit Accesibilitate România)" este o inițiativă comună a CED Romanian Experience Center, Accessible Romania by Sano Touring și Accessible Romania. Software-ul serviciului de informare, destinat practic transmiterii instituțiilor și evenimentelor fără bariere, oferă asistență tuturor persoanelor cu dizabilități, ceea ce contribuie la sensibilizarea societății, educarea și informarea persoanelor afectate. Creatorii softului au dezvoltat aplicația pentru persoanele care trăiesc cu o gamă largă de dizabilități, care pot alege locațiile, instituțiile și evenimentele pe care doresc să

vizita pe baza diferitelor informații, precum și pentru a afla despre accesibilitatea fiecărui program. Conform estimărilor Organizației Mondiale a Sănătății, 16% din populația lumii are un anumit tip de handicap, proporția acestuia crescând în paralel cu îmbătrânirea populației. Din noiembrie 2022, în aplicație vor fi disponibile informații diferite pentru persoanele cu handicap. AUDARA permite elaborarea de rapoarte de accesibilitate pentru instituțiile în care se desfășoară activități culturale pe întreg teritoriul României la momentul vizitei. Aceste rapoarte oferă posibilitatea de a deveni transparenți cu privire la modul de îmbunătățire a accesului și a participării persoanelor cu diverse nevoi speciale la fiecare eveniment. Ca urmare, instituțiile culturale vor fi mai incluzive pentru grupul țintă relevant al populației. Caracterul inovator al software-ului constă în faptul că facilitează crearea unei baze de date online a destinațiilor culturale din România, în care informațiile legate de accesibilitate sunt prezentate într-un mod structurat. AUDARA dezvoltă aproximativ 300 de parametri pe baza criteriilor de accesibilitate prevăzute de cadrul legal românesc, a analizei bunelor practici din întreaga lume și a experienței teoretice și practice a experților în accesibilitate și turism accesibil.

Recunoscând importanța turismului accesibil și a emancipării persoanelor cu handicap, România a început să ia măsuri pentru a îmbunătăți situația. Eforturile includ dezvoltarea de locuri de cazare accesibile, servicii de transport și promovarea experiențelor de călătorie incluzive. Diferite organizații, atât guvernamentale, cât și neguvernamentale, lucrează pentru a crește gradul de conștientizare, pentru a oferi formare și pentru a milita pentru modificarea politicilor care sprijină drepturile și nevoile călătorilor cu handicap.

Accesibilitatea serviciilor de călătorie și turism pentru persoanele cu handicap din România este încă în curs de dezvoltare. Prin abordarea provocărilor și prin investiții în infrastructura accesibilă, România are potențialul de a deveni o destinație mai incluzivă și mai primitoare pentru călătorii cu toate abilitățile. Această explorare a bunelor practici de accesibilitate din România pregătește terenul pentru o înțelegere mai profundă a situației actuale și a eforturilor continue de a se asigura că persoanele cu handicap pot explora și se pot bucura de comorile țării cu ușurință și demnitate.